

## A NŐ RÉSE A TÁRSADALOM ÁTALAKÍTÁSÁBAN.

Írta: B.-SCH. R.

A nőmozgalom, ép úgy mint a munkásmozgalom, a társadalom radikális átalakítására törekszik.

Egyik a másik nélkül csonka volna, és az emberiség igazságosabb, boldogabb helyzetének megteremtésére garanciákat éppenséggel nem nyújthatna. A társadalom gazdasági viszonyainak a munkásmozgalom szellemében való megváltozása magában nem vezetne egyúttal az emberiség nemi viszonyainak olyan megváltoztatására is, amilyenre feltétlenül szükség van. ha a társadalom az új gazdasági formák mellett emberi méltósága szellemi tartalmának lényegében is úgy akar gazdagodni, ahogy fajunk emelkedése megkívánja. Viszont a gazdasági viszonyokkal olyan szoros kapcsolatban levő nemi viszonyok nem változtathatók a célul kitűzött eredménnyel, ha a gazdasági haladás alaposan át nem formálja társadalmunkat. A nőmozgalom a nő gazdasági, szellemi és társadalmi felemelésével a nő egyéniségének egyenrangú elismertetésével az emberiség nemi viszonyait javítja. Az önfentartás és a létfentartás ösztönének uralma alatt levő emberiség a fejlődés folyamán természetellenesen fejlesztette ezen ösztönök kielégítését, oda juttatott bennünket, hogy a két parallel ösztönt egymás szolgálatába nyűgöztük t minden emberi igazságtalanság alapjául.

Most ennek a szerencsétlen összegobozásnak minél gyorsabb szétbontására van szükségünk. A nőt a társadalomban ugyanaz a szerep megilleti, amelyen az egész szerves világ nőnemű lényei betöltnek a maguk társadalmában: ezen már nem vitatkoznak mások, mint az erőszak lovagjai. A nő az emberiségben a férfivel teljesen egyenlő fontosságú tényező, úgy a fajfentartás, mint a kultúra szempontjából. Hogy ma és évezredek óta mégis csak szolgálója, birtoka, alárendeltje a férfinak és a hímnemű társadalomnak az erőszak uralmának a jelensége. Az erőszak uralmának, amely az igazságosság, a szellemi kultúra uralmának ad helyet.

Ha mi nők rabszolgaságról, elnyomatásról beszélünk, a férfitársadalom, haragosan, gúnyosan, fájdalmasan tiltakozik megrágalmaztatása ellen. A polcot, a piedestált emlegetik, amelyen a nő istenként trónol magasán a halandó férfisereg fölött. Istennő, nem: rabszolga.

De minden időben voltak igazságosan és elfogulatlanul szemlélő férfiak, akik elismerik, hogy „a tökéletes egyenjogúsítást teljesen el kellene ismerni, és egyik fél sem tarthatna a hatalomra a másiknál nagyobb igényt. A férfi és nő között ma fennálló viszony, melynél az egyik fél a másik fél ura, nem egyéb, mint a rabszolgaság egy maradványa”.<sup>1</sup> Rabszolgaságnak nevezi ezt az állapotot minden férfi és minden nő, aki az egyéni értékelés szabadságát megbecsüli.

<sup>1</sup> Herbert Spencer egy barátjához intézett magánleveléből.

A nőnek egyéni értékét még nem becsülik fel: törvény és társadalom csak a nemi viszonyai szerint értékelik. Az apa, a férj adja a nőnek is a törvényes és társadalmi értéket. A nemi viszonya határozza azt meg. A kapaszkodó polgárleány feltétlenül királynő lehet nemi viszonya révén, de a gazdasági vagy szellemi produkciójában fejedelmi nő csak kivételesen csak elvéve jut ahhoz a társadalmi elismeréshez, amely hasonló minőségű férfinek automatické jut. Jogi elismeréshez pedig egyáltalában nem Draga Machin a királyné minden törvényes jogát élvezte Madame Curie azonban, ha véletlenül törvénytelen gyermeke volna, hazájának törvényei szerint nem tarthatna igényt gyermeke apjának segítségére, vagy más példával: egyetemi tanár létére sem gyakorolhat politikai jogokat, a neme miatt. Az önérték nem szerez neki jogokat. A nemi viszony adott esetben igen.

A nőmozgalom az emberiség elhanyagolt felét fel akarja emelni a másik fél által már elért kultúra- és jogszínvonalig, nem, hogy akkor a törvényes és társadalmi egyenjogúságban, mint mozgalmát kimerítő eredményben megnyugodjék, hanem, hogy elismert, friss erejével segítsen fárads társának egyenletes, egészséges, gazdasági és szellemi kultúra megteremtésén. Az elmúlt század, a modern nőmozgalom százada, a nő felszabadítása érdekében rengeteg munkát végzett. Óriási horderejű vívmányai között megbecsülhetetlenek a női művelődés terén elérték, a gazdasági függetlenítés számos nehezen tört útja, de legfontosabb, legmesszirehatóbb ténye a nők szervezése.

A társadalmi organizáció az emberi haladás mértékjelzője. Minél szorosabb kapcsolattal kötünk össze minél több egyént, annál közelebb állunk az egyetemes emberiség szükséges megértéséhez. E megértés legnagyobb kerékkötője az életét házában négy fala közt lemorzsoló nő, akit a legalacsonyabb személyi és családi kultusz szolgálatának áldozott fel évezredek óta a társadalom. Az emberi szolidaritás érzése nem ébredhetett a nőben, kinek legfőbb törvénye a család kizárólagos kultusza, aki tehát a legmérhetetlenebb családi önzést mint legfőbb erényt ápolta önmagában és gyermekeiben. Hogy ismerhetett volna meg családon túl terjedő emberi szolidaritást?

A nőmozgalom legkimagaslóbb érdeme az emberi szolidaritás érdekében végzett az az óriási munkája, hogy a családi elzárkózottságot kikezdte, megdöngette az egyes emberi családok közt emelt, minden haladás gátjául szolgáló falakat, hogy kézen fogta, az új világosságtól elvakított csenevész asszony-embereket és új utat mutatott nekik a maguk és az egész emberi társadalom javára.

Rabszolgaság csak ott és addig létezhet, amíg a szigorúan elkülönített egyének össze nem kerülnek és ahol sikerül őket elkülönítve tartani. Amíg nem tudják, hogy ami őket szorítja, nem egyéni bajuk, hanem a rabszolgaság közös baja, amely a rabszolgaság intézményének természetes következménye. A nők milliói boldogtalannak, szerencsétlennek érezték magukat a nélkül, hogy ezt elárulták volna. Egyéni bajnak tartották, amelyet szemérmes tartózkodással takartak. Mennyire áll ez: azok igazolhatják legjobban, akik valaha a nőmozgalom propagandáját olyan közönség előtt kezdték, amely először hallja ezt az elméletet.

Jogtalanság, családi elnyomatás, törvényes másodrendűség, ha általánosan csak a fogalmukról beszélnek olyankor, nem értik meg valamennyien, magukra nem vonatkoztatják. De ha az ember konkrétan rámutat a jogtalanságra, a családi elnyomásra, a törvényes másodrendűségre, ha a közönséges életből vett példát emlegeti, mint a jó lírai költeményre az összes együttérzőké, úgy erre is összedobbanak a szívek, egy értelem csillámlik fel a sok lekötött elmében. Bámulva látják, hogy a bajuk közös baj és testvéri megértéssel közelednek egymáshoz, akik erős családi falak által elválasztva, ellenségesen szemlélték egymást. Ez a közeledés csirája annak a széleskörű kapcsolatoknak, amely ma a világ női társadalmának millióit és millióit egybeköti.

Csak a munkásság mérközhetik szervekedés dolgában a nőekkel. A szolidaritásnak olyan hatalmas jelképei, mint a sok millió nő képviselő nemzetközi nőszövetségek legékesebb bizonyítékai a nőmozgalomnak az utolsó évtizedekben a szervezés tétén elért eredményeinek.

Az óriási tömörülések a nők öntudatát mindjobban erősítik s a fokozott öntudat fokozott felszabadulást jelent. A növekvő öntudat mind tűrhetetlenebbé teszi a nőnek a másodrendű ember és másodrendű polgár szerepének elviselését, mindjobban lazítja a hatalom erőszaka ellen és mind tüzebben sarkalja a maga jogainak kivívására.

E jogokra szüksége van, mint a férfivel egyenértékű embernek a maga javára, de szüksége van rá a társadalom javára is, mert az igazi kultúra, az, amely az összeomlás csírái nélkül terjeszkedik, csak az egész emberiség vállain emelkedhetik.

A nőmozgalom előkészíti a társadalom nőnemű részét, mint viselje majd az új jobb világban a természettől és a kultúrától neki mért feladatot méltón, erősen az egész emberiség javára.